

студентів другого (магістерського) рівня підготовки усіх спеціальностей [Електронний ресурс] / укл. Бендюг В. І., Комариста Б. М.]. Київ, 2017. 127 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/19692>

Тетяна БЛАГОВА

РОЗВИТОК ВИЩОЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ОСВИТИ В УКРАЇНІ: ТРАДИЦІЇ І ТЕНДЕНЦІЇ СЬОГОДЕННЯ

Динаміка розвитку змісту вищої хореографічної освіти у культурно-освітньому просторі сьогодення є багатоаспектною проблематикою в галузі педагогіки мистецтва, яка потребує узагальненого наукового аналізу і осмислення. Концептуальні засади розвитку вищої хореографічної освіти висвітлені у працях відомих теоретиків і практиків професійної хореографії, а саме: Г. Березової, М. Вантуха, К. Василенка, С. Забрєдовського, А. Підлипської, О. Плахотнюка, В. Похилєнка, О. Ребрової, Л. Цветкової, ін. Однак, серед наукових здобутків у зазначеній галузі малодослідженим аспектом залишається аналіз загальних тенденцій та закономірностей розвитку національної системи вищої хореографічної освіти в діяльності її багатовекторних інституційних форм. Висвітлення специфіки їх організаційно-педагогічного досвіду вважаємо винятково важливим для модернізації професійної підготовки майбутнього фахівця-хореографа.

Досліджуючи специфіку розвитку сучасної системи вищої хореографічної освіти в Україні, наголосимо на її багатоструктурності. Заклади вищої освіти забезпечують багаторівневу профільну підготовку хореографів-виконавців, педагогів-хореографів, викладачів хореографії для вищої школи, хореографів-менеджерів, балетмейстерів, режисерів-постановників, керівників аматорських і професійних танцювальних колективів [3, с. 619]. Як бачимо, діапазон хореографічних спеціальностей у системі вищої ланки гуманітарної освіти достатньо широкий, що створює сприятливі можливості для підготовки висококваліфікованих кадрів різних напрямів і жанрів хореографічної діяльності, формування їхньої танцювальної культури, професійної мобільності, виконавської майстерності, що становить персональну, соціальну й суспільну цінність. Серед різних типів вищих навчальних закладів гуманітарного профілю, які готують хореографів, виокремимо заклади культури і мистецтва, педагогічні та театральні вищі школи, а також додаткові форми перепідготовки, підвищення кваліфікації освіти дорослих (науково-дослідні інституції та підрозділи університетів).

У структурі сучасної вищої мистецької освіти України активно розвиваються традиції професійно-практичної підготовки діячів театральної індустрії, сформовані впродовж десятиліть у провідних театральних вищах, на факультетах театального мистецтва при класичних вищах і академіях культури, на окремих кафедрах театального профілю у структурі інститутів культури і мистецтв, педагогічних вищих шкіл. Художня цінність хореографії у сценічному творі детермінована синкретичним характером театального мистецтва і полягає в образному розкритті його змісту засобами танцювальної виразності людського тіла. Зміст хореографічних дисциплін безпосередньо підпорядкований цілям і завданням підготовки акторських, режисерських чи то балетмейстерських кадрів. Специфіка майбутньої спеціальності (актор, режисер, балетмейстер) обумовлює корегування змісту, методів, складності навчального матеріалу, якості фізичного навантаження у процесі хореографічної підготовки представників сценічної діяльності [3, с. 622].

Водночас у процесі вивчення дисциплін хореографічної спрямованості існують узагальнені положення, структурні характеристики, обов'язкові для практичного опанування вихованцями кожної із зазначених театральних спеціальностей. Усі

навчальні курси циклу передбачають розвиток танцювальної техніки, координації, пластики, виразності руху; формування практичних хореографічних навичок для виконання танцювальних елементів, цілісних композицій історичних, побутових, народних і сучасних танцювальних форм. Загалом перед сучасною театральною педагогікою сформовано комплекс завдань хореографічного навчання. Серед них досить вагомі: розробка та апробація концепції навчання хореографії майбутніх виконавців і осучаснення вимог до їхньої професійної підготовки [1, с. 309].

В умовах вищих навчальних закладів культури і мистецтва професійна хореографічна підготовка є багатопрофільною і диференціюється у відповідності з функційними характеристиками майбутньої хореографічної спеціальності. Зміст професійної хореографічної освіти зводиться не лише до формування наукових знань, а включає емоційно-образний світ мистецтва, історичні традиції й сучасні інновації, ціннісні орієнтації, особисті творчі прояви і сукупність різновидів хореографічної діяльності. Провідним напрямом хореографічної освіти майбутніх хореографів у структурі мистецьких вищих шкіл визначається підготовка до різних видів роботи у танцювальному колективі з різновіковою аудиторією. Адже саме танцювальні колективи – найбільш затребувана форма організації хореографічної активності випускників-хореографів – в умовах сьогодення є важливими інститутами соціального, художньо-естетичного, морального і фізичного виховання їх учасників. Різномплановість функційних ролей керівника танцювального колективу призводить до необхідності оволодіння ним сукупністю компетентностей для забезпечення фахової діяльності: хореографічно-педагогічної, творчо-постановчої, управлінської, психологічної, ін. [3, с. 626]. Тож, саме інтегральна сутність професійної підготовки фахівця-хореографа визначається пріоритетом освітнього процесу в мистецьких вищах.

Розширення спектру хореографічних спеціальностей на ринку праці у перше десятиліття XXI ст. спричиняє постійну диверсифікацію напрямів професійної підготовки хореографів в умовах закладів вищої освіти культури і мистецтва. Фактично цей процес реалізується в організації хореографічних факультетів, у структурі яких функціонують профільні кафедри різної спрямованості, згідно зі специфікою різновидів мистецтва хореографії (класичної, народної, бальної, сучасної) і, відповідно, майбутньою спеціалізацією випускників. На їх базі розробляються та впроваджуються інноваційні педагогічні технології хореографічної освіти й виховання, здійснюється науково-дослідна робота, працюють студентські танцювальні ансамблі різних жанрів і видів [2, с. 62]. Функції профільних хореографічних кафедр у вищих школах культури і мистецтва спрямовані на забезпечення необхідних умов задля формування кваліфікованих виконавських і педагогічних кадрів для галузі професійної сценічної хореографії.

Певну специфіку має підготовка педагога-хореографа у закладах вищої педагогічної освіти. Вона є багаторівневою та багатоцільовою системою, що забезпечує формування загальнопедагогічних компетентностей, актуалізацію розвитку особистісних якостей, інтелектуальної та емоційної сфер у студента. Головний акцент у процесі хореографічно-педагогічної освіти здійснюється саме на вихованні педагогічних якостей майбутнього фахівця, оскільки його головна місія полягає у передачі творчих задумів, виконавської майстерності учням у процесі професійної діяльності. Насьогодні підготовка вчителя хореографії здійснюється у більшості педагогічних університетів України [1, с. 344].

Отже, дослідження структури вищої хореографічної освіти в Україні дозволило узагальнити тенденції її розвитку в умовах інституційних організаційних форм різних акредитаційних рівнів. Кожна з позначених організаційних форм хореографічного навчання має різні змістові характеристики, забезпечується різними освітніми програмами. Першочерговою задачею сучасної вищої школи, незалежно від специфіки майбутньої професійної активності випускника-хореографа, визначається формування

його конкурентоздатності на сучасному ринку праці. Спрямованість хореографічного навчання майбутніх діячів сценічного мистецтва варіює в залежності від цільової настанови, кваліфікаційних характеристик обраної спеціальності, а також сфери її практичного застосування у виробництві. Актуальною залишаються тенденції модернізації професійної підготовки майбутнього фахівця-хореографа в закладах вищої освіти на основі компетентнісного підходу, збагачення хореографічної педагогіки інноваційними ідеями, впровадження сучасних хореографічно-педагогічних технологій у процес викладання професійно-орієнтованих дисциплін.

Список використаних джерел

1. Благова Т.О. Розвиток хореографічної освіти в Україні: історико-педагогічний концепт : монографія. Полтава : ТОВ : АСМІ. 2020. 488 с.
2. Благова Т.О. Розвиток хореографічної освіти в Україні у структурі навчальних закладів культури і мистецтва. *Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття»*. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Київ. Вип. 3. 2021. С. 58–65.
3. Blahova, T. Formation of concepts of higher choreographic education in Ukraine. *ASSOCIATION AGREEMENT: DRIVING INTEGRATIONAL CHANGES: Collective monograph*. Accent Graphics Communication. Chicago, Illinois, USA, 2019. 617–628.

Тетяна ФАЗАН

РОДИННА ПЕДАГОГІКА ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ДУХОВНО-МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ ДОШКІЛЬНИКІВ

Соціальні трансформації останнього десятиліття в Україні спричинили збіднення переважної частини сімей, збільшення робочої і побутової зайнятості дорослих. Великою проблемою нашого суспільства є безробіття, що об'єктивно обмежує матеріальні можливості сім'ї. Наслідком цього є зниження рівня життя, зростання конфліктності у взаєминах між дорослими та дітьми, тривожна атмосфера в домі, низька духовно та суспільна культура, жорстокість стосовно дітей. Катастрофічно знижуються емоційні зв'язки між поколіннями, зникають спільні форми діяльності, необхідні для повноцінного духовно-морального розвитку дитини. В умовах, коли сім'я перестає ефективно виконувати свої інституційні функції в сім'ї, актуальним є питання її впливу на виховання дітей та формування в них духовно-моральних якостей та цінностей.

На жаль, сучасна родина перестала служити монополістом у передачі досвіду старших поколінь, тим безпосереднім природним осередком наслідування й копіювання досвіду реальних взаємин чоловіка й дружини, батьків та дітей, старших і молодших. Нинішня молодь має поверхові уявлення про ту складну культуру взаємин, якої вимагає родинне життя: «їм ніхто не говорив, і вони не знають, що жити в шлюбі, жити день у день разом в одній кімнаті, не в щасливі години побачень, а все життя - це не стільки черпати воду з криниці щастя, скільки відкривати нові джерела - це великий ні з чим не порівнянний труд, напруження. Для цього потрібна величезна культура, моральна підготовка, школа мудрості».

Відома українська дослідниця А. Богуш зауважує, що останнім часом з'явилася низка наукових статей, у яких неоднозначно називаються найвагоміші прорахунки сучасної педагогіки. Один із них – свідоме нехтування загальнолюдськими цінностями, які викристалізувалися в народній педагогіці протягом віків, на основі яких формувалися моральні принципи цілих поколінь українського народу [2]. Тому, як наслідок – у